



**PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
DE ULTIMĂ INSTANȚĂ**

Cod:

Pag. 1/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

**PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
DE ULTIMĂ INSTANȚĂ**

**Întocmit: Societatea Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale
OPCOM S.A.**

Iunie 2017



**PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
DE ULTIMĂ INSTANȚĂ**

Cod:

Pag. 3/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

CUPRINS

| | |
|---------------------------------|---|
| 1. SCOP | 4 |
| 2. DOMENIUL DE APLICARE | 4 |
| 3. ACRONIME | 4 |
| 4. DEFINIȚII..... | 4 |
| 5. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ | 5 |
| 6. METODA..... | 5 |



PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ DE ULTIMĂ INSTANȚĂ

Cod:

Pag. 4/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

1. SCOP

1.1. Procedura are drept scop precizarea cauzelor care conduc la funcționarea decuplată, precum și etapele ce trebuie parcurse de participanții la PZU și de OPEE în această situație.

2. DOMENIUL DE APLICARE

2.1. Procedura se aplică de către toți participanții la PZU, când în cadrul Comitetului de incidente al proiectului 4M MC se constată că nu se mai poate asigura finalizarea procesului de cuplare și se ia decizia de decuplare totală și aplicare a procedurilor interne (locale) de tranzacționare pentru zonele de ofertare implicate în proiect.

3. ACRONIME

| | | |
|-------|---|---|
| 4M MC | - | Proiectul de cuplare a piețelor pentru ziua următoare ale României, Cehiei, Slovaciei și Ungariei; |
| ATC | - | Capacitate disponibilă de interconexiune; |
| CET | - | Ora Europei Centrale; |
| mTMF | - | funcția de management a OTS; |
| OPE | - | Operatorul Pieței de Echilibrare; |
| OPEE | - | Operatorul Pieței de Energie Electrică, respectiv operatorul Pieței pentru Ziua Următoare în contextul prezentei proceduri; |
| OTS | - | Operatorul de Transport și de Sistem; |
| PIP | - | Preț de Închidere a Pieței; |
| PZU | - | Piața pentru Ziua Următoare; |

4. DEFINIȚII

Termenii folosiți în cuprinsul procedurii au semnificația prevăzută prin definițiile din *Regulamentul de organizare și funcționare a pieței pentru ziua următoare de energie electrică cu respectarea mecanismului de cuplare prin preț a piețelor și modificarea unor acte normative care reglementează piața pentru ziua următoare de energie electrică*, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 82 din 3.09.2014, cu modificările și completările ulterioare și din *Legea energiei electrice și gazelor naturale* nr. 123 din 10.07.2012, cu modificările și completările ulterioare;

În înțelesul prezentei proceduri, suplimentar se definesc următorii termeni:

4.1. *Decuplare* – Situația în care, pentru o anumită zi de livrare nu este posibilă alocarea implicită a capacității de transport pe interconexiune prin mecanismul de cuplare a piețelor pentru ziua următoare;



PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ DE ULTIMĂ INSTANȚĂ

Cod:

Pag. 5/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

- 4.2. *Decuplare timpurie* – Decuplarea piețelor în situația în care necesitatea decuplării este cunoscută din timp astfel că anunțul decuplării și aplicării procedurii curente se face cel mai târziu la 10:35 CET;
- 4.3. *Decuplare totală* – Decuplarea piețelor în situația în care necesitatea decuplării devine cunoscută mai târziu în procesul de cuplare (după 10:35 CET) astfel că anunțul decuplării și aplicării procedurii curente va fi difuzat cel mai târziu la 12:35 CET;
- 4.4. *Ofertă executată* – Ofertă care a determinat încheierea unei tranzacții;
- 4.5. *Parte implicată în proiectul de cuplare* – Bursă sau operator de transport și de sistem care participă în proiectul de cuplare 4M MC.

5. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

- 5.1. *Regulamentul de organizare și funcționare a pieței pentru ziua următoare de energie electrică cu respectarea mecanismului de cuplare prin preț a piețelor și modificarea unor acte normative care reglementează piața pentru ziua următoare de energie electrică*, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 82 din 3.09.2014, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 0668 din 11.09.2014, cu modificările și completările ulterioare;
- 5.2. *Legea energiei electrice și gazelor naturale* nr. 123 din 10.07.2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 0485 din 16.07.2012, cu modificările și completările ulterioare;
- 5.3. *Procedura operațională de stabilire a formatului, conținutului, modului de transmitere și de validare a ofertelor pe piața pentru ziua următoare*;
- 5.4. *Procedura operațională privind funcționarea pieței pentru ziua următoare de energie electrică*;
- 5.5. *Procedura operațională privind confirmarea tranzacțiilor disponibile participanților la piața pentru ziua următoare*.

6. METODA

6.1. PREZENTARE GENERALĂ

- 6.1.1. Atunci când, pentru o anumită zi de livrare, nu e posibil să se aloce capacitatea de transport disponibilă prin alocare zilnică implicită prin mecanismul de cuplare, se aplică procedura prezentă, tranzacționarea fiind realizată în mod izolat prin aplicarea procedurii interne (locale) de tranzacționare pe PZU.
- 6.1.2. În cazul decuplării capacitatea de transport pe interconexiunea România-Ungaria se va aloca prin licitație explicită umbră pe orizontul de timp ziua următoare conform prevederilor procedurilor relevante elaborate de OTS-uri.
- 6.1.3. Aplicarea procedurii de ultimă instanță poate fi declarată în orice moment înaintea termenelor limită pentru anunțarea funcționării decuplate.
- 6.1.4. Decuplarea poate fi considerată de două tipuri cărora le corespund termene limită diferite pentru notificarea participanților, determinate de necesitatea prelungirii sau nu a orei de închidere a PZU, astfel încât participanții să aibă suficient timp pentru a-și adapta ofertele în noul context de piață:



PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ DE ULTIMĂ INSTANȚĂ

Cod:

Pag. 6/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

- a) Decuplare timpurie se aplică în situația în care decuplarea se decide suficient de devreme astfel încât ora de închidere a PZU rămâne cea din procesul de funcționare cuplată în regim normal;
- b) Decuplare cunoscută în timpul sesiunii de tranzacționare (pe scurt fiind utilizat și termenul decuplare totală, deși ambele tipuri de decuplare - timpurie și cunoscută în timpul sesiunii de tranzacționare - conduc la decuplarea totală a piețelor) se aplică în cazul în care decuplarea se decide la un moment de timp apropiat de ora de închidere a PZU pentru funcționarea în procesul de cuplare a piețelor și care necesită redeschiderea registrului ofertelor pentru a permite participanților revizuirea și ajustarea ofertelor în noul context de piață.

6.1.5. În conformitate cu procedurile agreeate la nivelul proiectului 4M MC, în cazul apariției unor probleme grave care împiedică finalizarea procesului de cuplare, se declanșează Comitetul de incidente conform procedurilor operaționale agreeate în cadrul proiectului 4M MC.

6.1.6. Părțile din proiectul 4M MC aplică procedurile de rezervă agreeate în vederea încercării de finalizare a procesului de cuplare. Depășirea termenelor de derulare a procesului de cuplare în regim normal și a celor prevăzute prin procedurile de rezervă agreeate în cadrul proiectului 4M MC este adusă la cunoștința participanților prin notificarea apariției riscului de decuplare.

6.1.7. Dacă după aplicarea procedurilor de rezervă soluția decuplării devine necesară, Comitetul de incidente decide realizarea decuplării și aplicarea procedurilor specifice interne fiecărei zone de ofertare.

6.1.8. OPEE notifică participanții la piața de energie electrică decizia de decuplare și aplicarea procedurii prezente comunicând etapele ce trebuie urmate pentru finalizarea cu succes a sesiunii de tranzacționare.

6.1.9. Ofertarea pe PZU se face respectând prevederile *Procedurii operaționale de stabilire a formatului, conținutului, modului de transmitere și de validare a ofertelor pe piața pentru ziua următoare*.

6.1.10. Orarul de ofertare pe PZU conform prezentei proceduri este corelat cu orarul de ofertare pentru licitația umbră explicită de capacitate conform prevederilor procedurilor aferente, astfel că participanții cunosc rezultatele licitației umbră cu suficient timp înainte de închiderea porții de ofertare pe PZU, încât aceștia își pot ajusta ofertele dacă este cazul, în condițiile cunoașterii rezultatelor din licitația explicită umbră pentru alocarea de capacitate.

6.1.11. Tranzacționarea se va face cu respectarea principiilor prevăzute în *Regulamentul de organizare și funcționare a pieței pentru ziua următoare de energie electrică cu respectarea mecanismului de cuplare prin preț a piețelor și modificarea unor acte normative care reglementează piața pentru ziua următoare de energie electrică și Procedurii operaționale privind funcționarea pieței pentru ziua următoare de energie electrică*.

6.2. DECUPLAREA TIMPURIE (DECUPLARE CUNOSCUTĂ ÎN AVANS)

6.2.1. Decuplarea timpurie se aplică ca urmare a menținerii unei/unor probleme apărute în sesiunea anterioară de cuplare a piețelor sau datorită unor probleme grave în sistemul mTMF și/sau în procesul de calcul/ transmitere/ integrare a valorilor ATC din procesul de cuplare a piețelor, care nu pot fi soluționate până la termenul limită de anunțare a decuplării timpurii, respectiv ora **10:30 CET**.

6.2.2. În cazul în care valorile ATC nu sunt publicate până la ora 10:00 CET sau devine evident că se va decide decuplarea piețelor și se vor aplica procedurile interne de tranzacționare specifice fiecărei piețe, OPEE transmite



PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ DE ULTIMĂ INSTANȚĂ

Cod:

Pag. 7/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

fără întârziere participanților la piață comunicarea privind apariția riscului de decuplare timpurie și necesitatea actualizării ofertelor pentru licitația explicită umbră.

6.2.3. În cazul în care Comitetul de incidente decide aplicarea decuplării piețelor, comunicarea fiind realizată nu mai târziu de ora 10:35 CET, ora de închidere a porții de ofertare pe PZU rămâne ora 11:00 CET. În situații excepționale, cum ar fi întârzierea în publicarea rezultatelor licitației explicită umbră, ora de închidere a PZU poate fi prelungită pentru a asigura participanților la PZU o perioadă de cel puțin **20 de minute** pentru actualizarea ofertelor pe PZU în condițiile cunoașterii rezultatelor licitației explicite umbră.

6.2.4. OPEE generează și pune la dispoziția participanților confirmările de tranzacții de îndată ce rezultatele procesului intern de tranzacționare sunt disponibile, dar nu mai târziu de ora prevăzută pentru regimul normal în funcționare cuplată, respectiv ora 11:40 CET.

6.2.5. OPEE transmite OPE notificările aferente tranzacțiilor încheiate pe PZU în ore CET cel mai târziu la ora 14:30 CET.

6.2.6. Orarul privind ofertarea și punerea la dispoziția participanților a confirmărilor de tranzacții este comunicat de OPEE participanților prin transmiterea notificărilor privind riscul de decuplare, respectiv privind decuplarea piețelor conform prevederilor din *Procedura operațională privind funcționarea pieței pentru ziua următoare de energie electrică*.

6.3. DECUPLAREA TOTALĂ DECLARATĂ ÎN TIMPUL PROCESULUI DE CUPLARE

6.3.1. Decuplarea totală declarată în timpul procesului de cuplare se aplică ca urmare a unor probleme grave apărute în cadrul procesului de cuplare a piețelor care pune în pericol publicarea rezultatelor cuplării, probleme care nu pot fi soluționate până la termenul limită de anunțare a decuplării, respectiv ora **12:35 CET**.

6.3.2. În cazul în care rezultatele procesului de cuplare nu sunt disponibile participanților până la ora 12:05 CET, OPEE transmite participanților la piață comunicarea privind apariția riscului de decuplare și necesitatea actualizării ofertelor pentru licitația explicită umbră.

6.3.3. Redeschiderea registrului ofertelor în vederea reofertării luând în considerare funcționarea decuplată se face cât de curând după ora 12:35 CET, dar nu mai târziu de ora 12:45 CET pentru o perioadă de cel puțin **20 de minute** pentru actualizarea ofertelor pe PZU în condițiile prevederilor prezentei proceduri.

6.3.4. OPEE generează și pune la dispoziția participanților confirmările de tranzacții de îndată ce rezultatele procesului intern de tranzacționare sunt disponibile, dar nu mai târziu de ora 13:30 CET.

6.3.5. OPEE transmite OPE notificările aferente tranzacțiilor încheiate pe PZU cel mai târziu la ora 14:30 CET.

6.4. SITUAȚII DE URGENȚĂ

6.4.1. În cazul în care, din cauza nefuncționării sau funcționării defectuoase a sistemului de tranzacționare, în urma aplicării procedurii de ultimă instanță nu se poate determina PIP pentru zona de ofertare națională, OPEE informează imediat participanții la PZU, OTS și ANRE că nu este posibilă închiderea pieței, iar PIP este declarat la valoarea din intervalul de tranzacționare respectiv al zilei anterioare, care este ziua bancară anterioară, dacă



**PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
DE ULTIMĂ INSTANȚĂ**

Cod:

Pag. 8/8

Rev. 0 1 2 3 4 5

incidentul are efect asupra unei zile bancare, sau ziua nebancařă anterioară, dacă incidentul are efect asupra unei zile nebancaře.